

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/28/2024
Identifikačné číslo spisu:	5819010423
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Petr Kaňa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5819010423.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kaňa a členov senátu JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Jozefa Šutku na neverejnom zasadnutí konanom 30. apríla 2025 v Bratislave, v trestnej veci obvineného C. T. pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, o dovolaní obvineného C. T. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 7. októbra 2020, sp. zn. 3To/69/2020-675, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sa dovolanie obvineného C. T. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Námestovo (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom zo 6. júla 2020, sp. zn. 6T/150/2019-607 uznal obvineného C. T. za vinného pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

v Bratislave a v Zákamennom, okr. Námestovo, pod falošným menom „D. B.“ a predstierajúc, že je vysoko postavený zamestnanec spoločnosti Volkswagen Slovakia, a.s., Bratislava, tiež že udržiava priateľské vzťahy s významnými osobnosťami, v úmysle vylákať finančné prostriedky od poškodenej N. N. a jej rodinných príslušníkov, nadviazal s N. N. kontakt, získal si jej dôveru a predstieral k nej citový vzťah, následne :

- v období od 06. 08. 2017 do 03. 10. 2017 v Bratislave vylákal od N. N. pod zámienkou sprostredkovania odkúpenia piatich mestských bytov do osobného vlastníctva v mestskej časti Bratislava - Staré mesto, finančné prostriedky v sume 109.500,- €, hoci nemal žiadne možnosti na sprostredkovanie takej kúpy a vedel, že sľub nesplní, následne odkúpenie žiadneho bytu nesprostredkoval a vylákané peniaze nevrátil, čím spôsobil poškodenej N. N., nar. XX. XX. XXXX, škodu 109.500,- €,

- pod zámienkou zabezpečenia výhodnej kúpy osobného motorového vozidla Volkswagen Passat z titulu predstieranej pracovnej pozície v spoločnosti Volkswagen Slovakia, a.s., Bratislava, vylákal od C. N. sumu 20.000,- €, ktoré mu poškodený zaslal prostredníctvom svojej dcéry N. N. tak, že jej ich zo

Zákamenného poukázal dňa 15. 08. 2017 na účet a N. N. tieto peniaze v hotovosti odovzdala v dňoch 15. 08. 2017 a 16. 08. 2017 v Bratislave C. T., ktorý si bol od začiatku vedomý, že vozidlo za dohodnutých podmienok zabezpečiť nedokáže, následne vozidlo nezabezpečil a vylákané peniaze nevrátil, čím poškodenému C. N., nar. XX. XX. XXXX, spôsobil škodu vo výške 20.000,- €, - dňa 19. 08. 2017 v Zákamennom, okr. Námestovo, pod zámienkou zabezpečenia kúpy motorového vozidla Volkswagen Passat a sprostredkovania zamestnania v spoločnosti Volkswagen z titulu predstieranej pracovnej pozície v spoločnosti Volkswagen Slovakia, a.s., Bratislava, ako aj odkúpenia dvoch mestských bytov do osobného vlastníctva v mestskej časti Bratislava - Staré mesto, vylákal od poškodených C. N., Y. N. a K. N. peniaze v sume 50.000,- €, hoci nemal žiadne možnosti na sprostredkovanie kúpy bytov, motorového vozidla ani získania zamestnania a vedel, že svoje sľuby nesplní, následne pričom nesprostredkoval kúpu žiadneho motorového vozidla, ani odkúpenie bytov do osobného vlastníctva, ani zamestnanie pre C. N. a K. N. a finančné prostriedky nevrátil, čím spôsobil poškodeným C. N., nar. XX. XX. XXXX, Y. N., nar. XX. XX. XXXX a K. N., nar. XX. XX. XXXX, škodu vo výške 50.000,- €, spolu tak od poškodených vylákal na ich škodu peniaze v sume 179.500,- €, a takto konal i napriek tomu, že už bol odsúdený rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 3T/118/2015 zo dňa 8.6.2016, právoplatný 10.6.2016 pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zákona.

Za to mu súd I. stupňa podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 5 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov a 8 mesiacov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Ďalej mu uložil podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona ochranný dohľad na 2 roky.

Podľa § 77 ods. 1 písm. b) Trestného zákona mu uložil po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody dostaviť sa do dvoch pracovných dní probačnému a mediačnému úradníkovi okresného súdu, v ktorého obvode má bydlisko a v rámci uloženého ochranného dohľadu mu uložil povinnosť dvakrát v kalendárnom mesiaci osobne sa hlásiť u probačného a mediačného úradníka.

V adhéznom výroku rozhodol podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku o priznaní uplatnených nárokov na náhradu škody poškodeným v rozsahu konkretizovanom v tomto výroku.

Krajský súd v Žiline (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom zo 7. októbra 2020, sp. zn. 3To/69/2020-675 (ďalej tiež „napadnutý rozsudok“), na podklade odvolania prokurátora podaného v neprospech obvineného podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), ods. 3 Trestného poriadku zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o treste a vo výroku, ktorým boli obžalovanému podľa § 77 ods. 1 písm. b) Trestného zákona uložené už vyššie označené povinnosti v rámci ochranného dohľadu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám obvinenému uložil podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 5 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov a 8 mesiacov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia.

Odvolanie obvineného podľa § 319 Trestného poriadku (ako nedôvodné) zamietol.

* * *

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom zvoleného obhajcu dovolanie, uplatňujúc v ňom dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Vyjadril v ňom názor, že rozsudkami súdov oboch inštancií a v konaní, ktoré im predchádzalo boli porušené základné zásady trestného konania podľa § 2 ods. 7, ods. 20 Trestného poriadku, čím bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu, ktoré zakladá uplatnený dovolací dôvod.

Uviedol, že je albánskej národnosti a osobou bez štátnej príslušnosti, čo uvádzal orgánom činným v

trestnom konaní už počas prípravného konania, ako aj v konaní pred súdom, pričom tieto skutočnosti sú nepochybné a vyplývajú aj z viacerých listinných dôkazov, napr. zo zápisnice o zadržaní obvineného (č. l. 76), zápisnice o výsluchu obvineného (č. l. 100) alebo obžaloby (č. l. 400).

Zo zápisnice z hlavného pojednávania z 28. apríla 2020 (č. l. 557) vyplýva, že ešte pred uskutočnením prvého riadneho hlavného pojednávania - pred prednesením obžaloby, výslovne žiadal, aby mu bol ustanovený tlmočník. Zo zápisnice (z ktorej cituje) vyplýva, že neovláda slovenský jazyk až takým spôsobom, aby porozumel všetkému čo tu bude povedané, a síce uvádzal, že slovenskému jazyku rozumie, ale žiada, aby mu tlmočník bol ustanovený z albánskeho jazyka do slovenčiny.

Následne súd I. stupňa opatrením z 28. apríla 2020 (č. l. 559) podľa § 28 ods. 1 Trestného poriadku pribral do konania tlmočníčku zo slovenského do albánskeho jazyka K. F.. Rovnako tomu bolo aj v odvolacom konaní, kedy predseda (pozn.: „senátu“) Krajského súdu v Žiline opatrením z 12. augusta 2020 (č. l. 642) pribral do odvolacieho konania identickú tlmočníčku zo slovenského do albánskeho jazyka. Počas nasledujúcich hlavných pojednávaní na prvostupňovom súde, ako aj počas verejného zasadnutia na odvolacom súde, bola prítomná označená súdom pribratá tlmočníčka.

S poukazom na § 28 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku (v citácii) uviedol, že týmto zákonným ustanovením sa transponoval obsah smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/ES z 20.10.2010 o práve na tlmočenie a preklady v trestnom konaní v reakcii na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v súvislosti s právom na spravodlivý proces u osôb, ktoré nedostatočne ovládajú jazyk, v ktorom sa vedie konanie. Orgán, ktorý vykonáva úkon trestného konania, je povinný ustanoviť tlmočníka aj v prípade, ak osoba, s ktorou sa úkon vykonáva, síce vyhlási, že rozumie jazyku, v ktorom sa vedie trestné konanie, avšak jej jazykové schopnosti nebudú dostatočné riadnemu uplatneniu jej práv v slovenskom jazyku. Nie je si vedomý toho, že by sa tohto práva vzdal, ba práve naopak, „má za to, že“ už pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na vzatie jeho osoby do väzby trval na prítomnosti tlmočníka, čo mu bolo upreté. Z toho dôvodu už v tomto štádiu konania mu bolo upreté jeho právo na obhajobu, čo sa de facto potvrdilo v konaní pred súdom.

V citácii § 28 ods. 4 Trestného poriadku zdôraznil časť dikcie, podľa ktorej obvinenému sa písomne preloží uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí obvineného do väzby, obžaloba, rozsudok a rozhodnutie o odvolaní, pričom tohto práva sa môže obvinený výslovne vzdať, o čom musí byť poučený, rovnako ako o dôsledkoch vzdania sa tohto práva, pričom preklad rozhodnutia a jeho doručenie zabezpečuje orgán, o ktorého rozhodnutí ide.

V ďalšom poukázal aj na článok 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“), podľa ktorého „kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka“.

Zdôraznil, že pribratie tlmočníka a prekladateľa do trestného konania je nevyhnutné na naplnenie ústavných princípov vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 34, čl. 47 ods. 4 a čl. 50 ods. 3 ústavy. Z obsahu súdneho spisu bez pochyb vyplýva, že výslovne žiadal o pribratie tlmočníka v konaní pred súdom z dôvodu, že neovláda slovenský jazyk takým spôsobom, aby všetkému porozumel, z čoho pochopiteľne pramení aj uplatnenie jeho práva na účinnú obhajobu. Konajúci súd pribral do konania tlmočníka, čím mu síce bolo zaručené právo na tlmočníka, avšak právo na prekladateľa mu bolo bez bližšieho odôvodnenia odopreté, a to vo vzťahu k všetkým písomnostiam (v jeho prípade ide o uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí obvineného do väzby, obžaloba, rozsudok a rozhodnutie o odvolaní), pri ktorých § 28 ods. 4 Trestného poriadku obligatórne vyžaduje ich preklad.

Jediná písomnosť, ktorá mu bola v rámci celého trestného konania preložená, je rozsudok odvolacieho súdu, ktorý však bol preložený do macedónskeho jazyka, teda jazyka, ktorému vôbec nerozumie, keďže je albánskej národnosti. Macedónčina používa úplne iný typ písma - cyriliku, novšie azbuka, ako albánčina, ktorej písmo je v latinke. Odvolací súd mu listom z 30. marca 2021 (č.l. 747) oznámil, že prekladateľka do albánskeho jazyka rozsudok zo zdravotných dôvodov nepreložila a nie je schopná ho

preložiť do albánskeho jazyka. Súd ďalej nesprávne konštatoval, že: „keďže máte štátne občianstvo macedónskej republiky a macedónsku národnosť, prichádza do úvahy preloženie rozsudku v zmysle § 28 ods. 3 Trestného poriadku do macedónskeho jazyka". Ako uviedol v tomto dovolaní a poukázal na konkrétne dôkazy v súdnom spise - má albánsku národnosť a je osobou bez štátnej príslušnosti. Táto skutočnosť ho však nemôže ani prinajmenšom diskvalifikovať pri uplatnení jeho základných práv, ktoré mu priznáva Trestný poriadok. V ďalšom cituje § 28 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého „ak si osoba podľa § 2 ods. 20 Trestného poriadku zvolí jazyk, na ktorý nie je v zozname tlmočníkov zapísaný žiadny tlmočník alebo vec neznesie odklad a zapísaní tlmočníci sú nedosiahnuteľní, príberie orgán činný v trestnom konaní alebo súd tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorého je táto osoba štátnym občanom, alebo v ktorom má bydlisko a ktorému táto osoba rozumie".

Dovolaciemu súdu dáva opakovane do pozornosti, že nie je štátnym občanom Macedónskej republiky, macedónskemu jazyku nerozumie a ani nemá v tomto štáte bydlisko. Krajský súd v Žiline ho zároveň v tomto liste z 30. marca 2021 podľa § 28 ods. 4 Trestného poriadku poučil, že preloženie rozsudku do „macedónskeho jazyka" sa môže výslovne vzdať. Aj z tohto poučenia (aj keď je evidentne nesprávne, pretože sa nikdy nevyjadril, že ovláda macedónsky jazyk a že je štátnym občanom Macedónskej republiky) je zrejmé, že vo veci konajúci Okresný súd Námestovo ho po jeho výslovnej žiadosti, prezentovanej na hlavnom pojednávaní o ustanovenie tlmočníka, nepoučil o jeho práve podľa § 28 ods. 4 Trestného poriadku. Orgán, ktorý vydáva príslušnú procesnú písomnosť (v tomto štádiu trestného konania súd), musí poučiť obvineného o jeho práve vzdať sa práva na preklad a o jeho dôsledkoch a podľa vyjadrenia obvineného zadokumentovaného do spisu vyhotoví predmetnú písomnosť s prekladom alebo bez jej prekladu. Súd však absolútne odignoroval jeho ústavou garantované právo na prekladateľa špecifikované v § 28 Trestného poriadku, kedy po jeho explicitnej žiadosti o ustanovenie tlmočníka nepreložil v konaní pred súdom do albánskeho jazyka rozhodnutia, pri ktorých Trestný poriadok v § 28 ods. 4 definuje obligatórnu povinnosť ich prekladu zo strany orgánu, o ktorého rozhodnutie ide, a to uznesenie o vzatí jeho osoby do väzby (č. l. 90), obžalobu (č. l. 400), prvostupňový rozsudok (č. l. 607) a rozsudok odvolacieho súdu (č. l. 675), ktorý síce preložil, ale do jazyka, ktorému nerozumie. Je tiež nevyhnutné dodať, že neboli splnené zákonné podmienky na to, aby mu tieto písomnosti neboli zo strany súdu prekladané, pretože zo strany Okresného súdu Námestovo (teda súdu, ktorý konal v prvom stupni) nebol poučený podľa § 28 ods. 4 Trestného poriadku o tom, že sa tohto práva môže výslovne vzdať a ani sa tohto práva výslovne nevzdal. Jeho pasivitu v tom smere, že neodpovedal na list Krajského súdu v Žiline z 30. marca 2021, v ktorom sa toto poučenie síce nachádzalo (aj keď opätovne poukazuje na jeho nesprávnosť), nemožno považovať za „výslovne" vzdanie sa práva na preklad predmetných rozhodnutí.

Právo na konanie v jazyku, ktorému obvinený rozumie je garantované aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 6 ods. 3 písm. a) a je jedným zo základných práv garantujúcich právo na spravodlivý proces. Z vyššie popísaného postupu v konaní pred súdom a zákonnej dikcie § 28 ods. 4 Trestného poriadku vyplýva, že v konaní pred súdom bolo porušené zásadným spôsobom jeho právo na obhajobu (viď R 34/1967), keďže mu preukázateľne neboli preložené rozhodnutia, pri ktorých zákon obligatórne vyžaduje ich preklad.

Dovolaciemu súdu predkladá v tejto súvislosti rozhodnutia v jeho iných trestných veciach, konkrétne uznesenie Okresného súdu Galanta, sp. zn. 31T/161/2020 o odmietnutí obžaloby, a tiež uznesenie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/63/2022, ktorým odvolací súd zamietol sťažnosť prokurátora Okresnej prokuratúry Galanta. Rovnako predkladá uznesenie Mestského súdu Bratislava I, sp. zn. B2 - 3T/110/2021. Z týchto rozhodnutí vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní nie prvýkrát v jeho prípade porušili jeho práva na obhajobu v súvislosti s dotknutými ustanoveniami zákona o práve na tlmočníka a prekladateľa. V predložených rozhodnutiach súdy jednoznačne konštatujú, že porušenie povinnosti deklarovanej v § 28 ods. 4 Trestného poriadku má za následok závažné porušenie práva na obhajobu, nevyhnutného pre zaručenie spravodlivého procesu.

V ďalšom dáva dovolaciemu súdu do pozornosti a poukazuje na rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, ktorými bol judikovaný určitý postup pri uplatnení práva obvineného na tlmočníka a

prekladateľa a ich kontext so zásadným porušením práva na obhajobu. Napriek tomu, že naproti anglosaskému právnemu systému nie je v kontinentálnom právnom systéme judikatúra záväzná, princíp právnej istoty účastníkov konania a v rámci zachovania zásad a princípov, na ktorých je založené fungovanie právneho štátu, by mal každý konajúci súd prihliadať na to, čo už judikované bolo, a keď ide o prípad skutkovo zhodný alebo podobný, týmto sa riadiť. V opačnom prípade nemožno hovoriť o spravodlivom súdnom procese.

Rozhodnutím R 34/1967 bolo judikované nasledovné: „Ak neovláda obžalovaný jazyk, v ktorom sa konanie vedie, je podľa § 28 ods. 1 Trestného poriadku orgán činný v trestnom konaní povinný pribrať tlmočníka. Nepribratie tlmočníka do konania je ukrátením práva na obhajobu (§ 34 ods. 1 Trestného poriadku) a dôvodom na zrušenie rozsudku [§ 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]”.

Rozhodnutím R 48/1994 bolo judikované nasledovné: „Podľa § 28 Trestného poriadku treba do konania pribrať tlmočníka aj vtedy, ak obvinený vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie. Ide o subjektívne právo obvineného, aby sa mohol vyjadrovať v materinskom jazyku. Z uvedeného vyplýva, že pribratie tlmočníka v uvedenom prípade nezávisí od posúdenia orgánov činných v trestnom konaní, či a do akej miery obvinený ovláda slovenský jazyk”.

Rozhodnutím R 19/2003 bolo judikované nasledovné: „Ak obvinený vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, pribratie tlmočníka podľa § 28 ods. 1 Trestného poriadku nezávisí od posúdenia orgánov činných v trestnom konaní, či a do akej miery obvinený ovláda procesný jazyk, ale je ich povinnosťou tlmočníka pribrať. Uvedená zásada platí aj vo vzťahu slovenského a českého jazyka a jej porušenie je podstatnou chybou konania, ktoré rozsudku predchádzalo v dôsledku porušenia práva na obhajobu [§ 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]”.

Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. novembra 2011, sp. zn. 7To/13/2001 „nie je na voľnej úvahe orgánov činných v trestnom konaní, či k výsluchu obvineného, ktorému tlmočník bol ustanovený preto, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, zavolať tlmočníka alebo nie. Ide o ústavné a zákonné právo obvineného a jeho nenaplnenie je skrútením práva obvineného na obhajobu, lebo nestačí len schopnosť obvineného v slovenskom jazyku sa dohovoriť o bežných jednoduchých veciach. Znalosť jazyka, v ktorom sa koná, musí byť taká, aby obvinený napr. porozumel aj obsahu poučenia o svojich právach v zmysle príslušných ustanovení zákona, ako aj obsahu výpovedí svedkov, znalcov, vrátane obsahu expertíz a ostatných listinných dôkazov”.

Vzhľadom na všetky uvádzané skutočnosti a zásady pre postup súdu pri uplatnení práva obvineného na tlmočníka a prekladateľa možno konštatovať, že upretím tohto práva obvineného dochádza k zásadnému porušeniu práva na obhajobu, čím je nad všetky pochybnosti naplnený predpoklad na podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Skutočnosť, že bol zastúpený obhajcom, nemôže eliminovať pochybenie súdov, keď nebola dodržaná dikcia § 28 ods. 4 Trestného poriadku.

V závere uviedol, že všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti a zákonnosti sú povinné dodržiavať v rámci svojej činnosti okrem iného aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná a rešpektovať Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd pri svojom postupe v ktoromkoľvek štádiu trestného konania.

Vyslovil presvedčenie, že touto argumentáciou zásadným a dôvodným spôsobom preukázal, a to nielen argumentačne, ale aj explicitným poukázaním na konkrétne dôkazy nachádzajúce sa v spise vedenom na Okresnom súde Námestovo sp. zn. 6T/150/2019, že tak prvostupňový súd, ako aj súd odvolací zásadným spôsobom porušili jeho právo na obhajobu, najmä pre jednoznačné porušenie § 28 ods. 4 Trestného poriadku, kedy mu neboli preložené rozhodnutia, pri ktorých zákon obligatórne vyžaduje ich preklad. Na základe uvedeného navrhuje, aby dovolací súd jeho dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

Konkrétne navrhol, aby v súlade s § 386 ods. 2 Trestného poriadku dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil rozsudkom, že rozsudkom odvolacieho súdu a rozsudkom súdu I. stupňa bol porušený zákon pri aplikácii § 322 Trestného poriadku, a v konaní, ktoré im predchádzalo základné

zásady trestného konania obsiahnuté v § 2 ods. 7, ods. 20 Trestného poriadku, a to v jeho neprospech; podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu I. stupňa v celom rozsahu a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal súdu I. stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Súčasne navrhol, aby dovolací súd podľa § 380 ods. 4 Trestného poriadku prerušil výkon trestu odňatia slobody, ktorý vykonáva na podklade týchto rozhodnutí, ktoré navrhuje zrušiť.

V prílohe k dovolaniu doručil okrem rozsudkov súdu I. stupňa a odvolacieho súdu (s prekladom do macedónskeho jazyka) z tejto trestnej veci aj uznesenie Mestského súdu Bratislava I z 23. augusta 2023, sp. zn. B2 - 3T/110/2021, uznesenie Okresného súdu Galanta z 15. marca 2022, sp. zn. 31T/161/2020 a uznesenie Krajského súdu v Trnave z 2. februára 2023, sp. zn. 5To/63/2022.

* * *

Prokurátor Okresnej prokuratúry Námostovo v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného zdôraznil potrebu rozlíšiť v konaní obdobie prípravného konania a konania pred súdom.

V prípravnom konaní bol obvinený riadne poučený vyšetrovateľom o svojich právach a výslovne sa vyjadril takto:

„ako cudzí štátny príslušník som bol poučený, že sa môžem vyjadriť v mojom rodnom jazyku, teda v jazyku macedónskom, načo uvádzam, že ja sa v mojom rodnom jazyku vyjadrovať nebudem, nakoľko slovenčine rozumiem.

Rozumiem slovenskému jazyku slovom aj písmom, nežiadam žiadneho tlmočníka, nežiadam ani prekladateľa na preloženie žiadnych dokumentov, nakoľko slovenčinu veľmi dobre ovládam, všetkému po slovensky rozumiem“.

Ustanovenie § 28 ods. 4 Trestného poriadku je aplikovateľné len v situácii, ak dotknutá osoba neovláda štátny jazyk alebo vyhlási, že ho neovláda. V danom prípade však obvinený jednak výslovne vyhlásil, že slovenský jazyk ovláda a tlmočníka nepotrebuje, zároveň však aj bez problémov plynule v celom konaní komunikoval s orgánmi činnými v trestnom konaní a sudcom pre prípravné konanie v slovenskom jazyku.

Na základe týchto skutočností nebol dôvod prekladať obvinenému uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí do väzby ani obžalobu.

Obvinený až na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že neovláda slovenský jazyk tak, aby v ňom vedel konať pred súdom, čo bol síce zjavne účelový postup, pretože po slovensky rozumel a komunikoval, no ide o subjektívne právo obvineného, preto mu bol tlmočník poskytnutý. Naďalej však trvala situácia, že obvinený nežiadal preložiť procesné písomnosti, keď toto vyhlásil ešte v prípravnom konaní.

Dospel preto k záveru, že poskytnutím tlmočníka, aj napriek faktu, že obvinený slovenskému jazyku plne rozumie, bolo dostatočne naplnené právo obvineného na obhajobu, pričom ani prípadným nepreložením procesných dokumentov nedošlo k zásadnejšiemu kráteniu tohto práva. Okolnosti komunikácie obvineného s odvolacím súdom mu nie sú známe, no v situácii, keď niet aktívneho prekladateľa do albánskeho jazyka, ktorý by bol zapísaný v zozname Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, je preloženie druhostupňového rozsudku do macedónskeho jazyka, t. j. jazyka krajiny pôvodu obvineného dostačujúce. Tu pripomína, že v trestnom práve procesnom je prípustné použitie analógie aj v neprospech obvineného, čiže, ak ide o osobu bez štátnej príslušnosti, možno podľa jeho názoru analogicky stiahnuť § 28 ods. 3 Trestného poriadku aj na krajinu, ktorej bol obvinený naposledy občanom. Macedónčina bola jedným z úradných jazykov Socialistickej federatívnej republiky Juhoslávie v čase, keď obvinený stratil občianstvo a nenadobudol nové, pričom išlo o jazyk tej zväzovej republiky, z ktorej obvinený pochádza.

V rámci predmetného dovolacieho dôvodu by malo ísť o reálne porušenie práva na obhajobu, ktoré

zásadným spôsobom obmedzuje možnosti obvineného náležite sa brániť a využívať svoje procesné práva, resp. plniť svoje procesné povinnosti. Je zrejmé, že nepreložením rozsudku súdu I. stupňa nebolo právo obvineného na obhajobu nijako krátené, rovnako ani preložením rozsudku odvolacieho súdu do iného jazyka, než v ktorom sa obvinenému počas hlavného pojednávania tlmočilo.

Navrhol preto, aby dovolací súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, resp. v prípade, ak sa dovolací súd rozhodne prerokovať vec na verejnom zasadnutí, navrhol dovolanie zamietnuť podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde na to určenom (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že boli splnené aj podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd len pripomína, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (R 120/2012 - I.). Podstatná je teda vecná argumentácia, vytýkané chyby, a nie správnosť ich subsumpcie pod konkrétny dovolací dôvod.

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a v ňom špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

* * *

Posudzujúc dovolanie obvineného v uvedených intenciách, dovolací súd konštatuje, že obvinený v ňom uplatnil výlučne dovolací dôvod upravený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo obvineného na obhajobu v trestnom konaní zodpovedá povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu (podľa jednotlivých štádií trestného konania) vytvoriť obvinenému podmienky pre uplatnenie jeho procesných práv a povinnosť zákonným spôsobom reagovať na ich uplatnenie. Ide o povinnosť vytvorenia obvinenému procesného rámca v zmysle reálnej možnosti na realizáciu jeho procesných práv, pričom spôsob a rozsah ich realizácie už je vecou procesnej aktivity samého obvineného.

Trestný poriadok obsahuje v systematike vlastnej úpravy mnohé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe ešte nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keď len porušenie práva na

obhajobu „zásadným spôsobom“ je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi môže ísť o prípady, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci existovali dôvody povinnej obhajoby, avšak aj iné formy zásahov do obhajobných práv s reálnym negatívnym materiálnym dopadom (účinkom) na obvineného, ktorými došlo k zásadnému obmedzeniu až vylúčeniu obvineného z reálnej (nielen domnovej alebo formálnej) možnosti brániť sa proti trestnému obvineniu počas trestného stíhania.

Súčasne podľa § 371 ods. 4 veta prvá Trestného poriadku dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení a uvedených základných východísk pri posudzovaní dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolací súd konštatuje, že obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu namietal porušenie práva na obhajobu vo svojej podstate tým, že mu v rozpore s § 28 Trestného poriadku nebol zabezpečený preklad v ňom uvedených písomnosti, s poukazom na nedostatočné ovládanie slovenského, teda úradného jazyka, v ktorom sa viedlo trestné stíhanie.

Z relevantných zákonných ustanovení k otázke prekladu písomností v trestnom konaní dovolací súd poukazuje na § 28 ods. 4, ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorého

(4) Ak je potrebné preložiť zápisnicu o výpovedi alebo inú písomnosť, priberie sa prekladateľ opatrením. Ustanovenia odsekov 2 a 3 sa použijú primerane. Obvinenému sa písomne preloží uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí obvineného do väzby, obžaloba, dohoda o vine a treste a návrh na jej schválenie, rozsudok, trestný rozkaz, rozhodnutie o odvolaní a rozhodnutie o podmienenom zastavení trestného stíhania; tohto práva sa môže obvinený výslovne vzdať, o čom musí byť poučený, rovnako ako o dôsledkoch vzdania sa tohto práva. Ak sa takéto rozhodnutie týka viacerých obvinených, preloží sa obvinenému len tá časť rozhodnutia, ktorá sa ho týka pokiaľ ju možno oddeliť od ostatných výrokov rozhodnutia a ich odôvodnení. Preklad rozhodnutia a jeho doručenie zabezpečuje orgán, o ktorého rozhodnutie ide.

(5) Na žiadosť obvineného alebo aj bez takej žiadosti rozhodne orgán, pred ktorým sa konanie vedie, že sa obvinenému okrem rozhodnutí uvedených v odseku 4 písomne preloží aj iná písomnosť, ak je to nevyhnutné pre zaručenie spravodlivého procesu, najmä pre riadne uplatnenie práva na obhajobu, a to v rozsahu určenom týmto orgánom. Ak orgán, pred ktorým sa konanie vedie, nevyhoví takejto žiadosti obvineného, rozhodne o tom uznesením, proti ktorému môže obvinený podať sťažnosť. Namiesto písomného prekladu podľa prvej vety možno takúto písomnosť alebo jej podstatný obsah pretlmočiť, ak to nemá vplyv na spravodlivosť procesu. Táto skutočnosť sa poznamená v zápisnici o úkone tak, aby bolo zrejmé, či sa pretlmočila celá písomnosť alebo ktorá jej časť. Ustanovenie prvej vety sa nepoužije, ak už bola písomnosť alebo jej podstatný obsah obvinenému pretlmočený alebo ak obvinený po poučení prehlási, že preklad takejto písomnosti nepožaduje.

Podstata dovolacej námietky obvineného spočíva v tom, že hoci nedostatočne ovláda slovenský jazyk, v jeho trestnej veci v rozpore s vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami (osobitne § 28 ods. 4 vety druhej Trestného poriadku) mu neboli preložené do albánčiny uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí ho do väzby, obžaloba, prvostupňový rozsudok, ani rozhodnutie o odvolaní (ktorého preklad bol síce vykonaný, avšak nie do jazyka, ktorému rozumie, keď bol preložený do macedónčiny namiesto albánčiny).

V prvom rade dovolací súd zdôrazňuje, že dovolací dôvod uvedený pod písmenom c) ustanovenia § 371 ods. 1 Trestného poriadku spadá do spektra dovolacích dôvodov [upravených pod písm. a) až g) tohto ustanovenia], v rámci ktorých možno v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku úspešne uplatniť len námietky (a tým dosiahnuť aj vecný prieskum opodstatnenosti takej námietky dovolacím súdom) vo vzťahu k takej okolnosti, ktorá bola dovolateľovi známa už v pôvodnom konaní a ktorú v pôvodnom konaní - najneskôr v konaní pred odvolacím súdom aj uplatnil.

Z rozhodnutia (R) publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 52/2021 vyplýva, že:

Ustanovenie § 371 ods. 4 veta prvá Trestného poriadku treba vykladať tak, že predpoklad, že namietaná okolnosť bola tomu, kto dovolanie podáva, známa už v pôvodnom konaní, bude daný vždy, ak sa s ňou mohol dovolateľ pri riadnom využití svojich práv - v prípade obvineného realizovaných či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu - oboznámiť už v pôvodnom konaní. V takom prípade sa nemôže dovolateľ úspešne odvolávať na svoju nevedomosť zapríčinenú rezignáciou na uplatnenie svojich práv, resp. majúcu pôvod v ich nedôslednom, resp. nedostatočnom uplatňovaní.

Preto pokiaľ dovolateľ prvýkrát až v podanom dovolaní namieta okolnosť, (objektívne) skôr zistiteľnú z obsahu spisového materiálu, prípadne zo samotného priebehu úkonu trestného konania, pričom poukazuje na svoju predchádzajúcu subjektívnu nevedomosť o nej (napr. z dôvodu neprítomnosti na hlavnom pojednávaní alebo nevyužitia inštitútu nazretia do spisu), zákonná podmienka uvedená v prvej vete § 371 ods. 4 Trestného poriadku nie je u neho splnená.

Rovnako neprichádza do úvahy ani „obídienie“ tejto podmienky, stanovenej pre dovolateľa, s odkazom na to, že v súlade s § 317 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku mal na prvýkrát až v podanom dovolaní vytýkať chybu ex offio prihliadnuť už samotný odvolací súd.

Vo vzťahu k námietke obvineného o porušení jeho práva na obhajobu, ku ktorému malo dôjsť porušením § 28 ods. 4 Trestného poriadku nevyhotovením mu v pôvodnom konaní prekladu uznesenia o vznesení obvinenia, uznesenia o vzatí do väzby, obžaloby a prvostupňového rozsudku, dovolací súd konštatuje, že obsahu spisu zodpovedá ten záver, že obvinený o týchto okolnostiach v pôvodnom konaní vedel (boli mu známe), avšak počas celého trestného stíhania (ani najneskôr v odvolacom konaní) takúto námietku (absencie prekladu) v žiadnom prípade, ani v písomnom prejave, ani v rámci úkonov trestného konania nevzniesol. Z toho dôvodu tieto námietky nemá oprávnenie úspešne uplatniť s účinkom dosiahnutia vecného prieskumu ich opodstatnenosti v odvolacom konaní z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 4 Trestného poriadku.

Tento záver neplatí len vo vzťahu k námietke o absencii prekladu rozsudku odvolacieho súdu (zo 7. októbra 2020), podľa jeho tvrdenia do jazyka, ktorému rozumie (albánčina), resp. k námietke nesprávosti prekladu spočívajúcej v tom, že pokiaľ už v konaní pred súdom obvinený žiadal o tlmočníka do albánskeho jazyka a tento mu bol aj zabezpečený v súdnom konaní, kde ide o jazyk, ktorému rozumie, tak v rozpore s tým preklad tohto rozhodnutia síce vykonaný bol, avšak do macedónskeho jazyka, ktorému nerozumie.

K prekladu tohto rozhodnutia totiž už z povahy veci došlo až po jeho vyhlásení na verejnom zasadnutí a po písomnom vyhotovení tohto rozhodnutia, voči ktorému tak obvinený mohol vzniesť námietku najskôr až v štádiu po právoplatnom skončení trestného stíhania (t. j. nie v pôvodnom - najneskôr v odvolacom konaní), a teda ide o námietku, ktorú obvinený môže úspešne uplatniť prvýkrát až v dovolaní.

K tejto námietke dovolateľa a jeho argumentácii k nej dovolací súd poukazuje na obsahu spisu zodpovedajúce konkrétne procesné úkony a na postoj a vyjadrenia, resp. prejavy obvineného k otázke využitia alebo nevyužitia jeho práva na tlmočníka a práva na preklad konkrétnych úradných písomností, ktorých prekladu sa takto až ex post v dovolaní dožaduje.

V tejto súvislosti len zdôrazňuje potrebu diferenciácie využitia práva vypovedať v materinskom jazyku alebo jazyku, ktorému rozumie, t. j. práva na tlmočníka na strane jednej a využitia práva na preklad písomností v intenciách § 28 ods. 4, ods. 5 Trestného poriadku na strane druhej.

Obsahu vyšetrovacieho spisu (a teda štádiu prípravného konania) zodpovedá, že obvinenému, pre trestnú činnosť, ktorá je predmetom tohto konania a pre ktorú bolo začaté trestné stíhanie tzv. vo veci uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru 22. júla 2019, ČVS: KRP-46/2-VYS-ZA-2019, bolo následne vznesené obvinenie uznesením vyšetrovateľa z 25. júla 2019.

Toto uznesenie obvinený prevzal 25. júla 2019 (doručenka na č. l. 39 vyšetrovacieho spisu), pričom v identický deň bol vykonaný výsluch obvineného vyšetrovateľom.

Zo zápisnice o tomto výsluchu (č.l. 100 až 107) vyplýva, že obvinený bol poučený v celom rozsahu § 28 ods. 1 až ods. 4 Trestného poriadku tak o práve na tlmočníka, ako aj o práve na preklad, okrem iného aj rozhodnutí, ktorých prekladu sa domáha, resp. absenciu prekladu ktorých namieta (str. 3, č. l. 102).

Po poučení o tom, že ako cudzí štátny príslušník má právo žiadať, aby o jeho zadržaní (uväznení) bol informovaný zastupiteľský úrad jeho domovského štátu v Slovenskej republike a o tom, že má možnosť zasielať zastupiteľskému úradu správy alebo listy, žiadať návštevu konzulárneho úradníka a žiadať právne zastúpenie cestou zastupiteľského úradu s tým, že týchto práv sa môže vzdať, pričom ich uplatnenie musí byť v súlade so slovenským právnym poriadkom, obvinený výslovne uviedol: „bol som riadne poučený tiež ako cudzinec podľa vyššie uvedených ustanovení Trestného poriadku, načo uvádzam, že týchto práv cudzinca sa vzdávam a nežiadam, aby o mojom zadržaní (uväznení) bol informovaný zastupiteľský úrad môjho domovského štátu v Slovenskej republike. Ako cudzí štátny príslušník som bol poučený, že sa môžem vyjadriť v mojom rodnom jazyku, teda v jazyku macedónskom, načo uvádzam, že ja sa v mojom rodnom jazyku vyjadrovať nebudem, nakoľko slovenčine rozumiem“.

V nadväznosti na uvedené ďalej obvinený výslovne uviedol: „rozumiem slovenskému jazyku slovom aj písmom, nežiadam žiadneho tlmočníka, nežiadam ani prekladateľa na preloženie žiadnych dokumentov, nakoľko slovenčinu veľmi dobre ovládam, všetkému po slovensky rozumiem“.

Zo zápisnice o výsluchu (ktorý sa začal v čase 16.25 hod.) ďalej vyplýva, že obhajca, ktorého si podľa vyjadrenia obvineného tento zvolil - Mgr. Štefan Slovák (viď plnomocenstvo na č. l. 108) sa na výsluch dostavil po telefonickom kontaktovaní vyšetrovateľom v čase 17.23 hod. Následne výsluch pokračoval už v prítomnosti obhajcu.

Treba zdôrazniť, že v čase samotného výsluchu neexistoval u obvineného dôvod povinnej obhajoby, pričom od vyššie uvedeného času v priebehu výsluchu, teda jeho časti sa zúčastnil aj obhajca obvineného Mgr. Štefan Slovák.

Zápisnica o výsluchu obvineného je tak podpísaná na všetkých jej siedmich stranách obvineným a na str. 7 aj obhajcom obvineného s tým, že výsluch bol skončený o 17.45 hod. po protokolácii: „Po prečítaní zápisnice obvinený vyhlásil, že jej obsah je v súlade s jeho výpoveďou a preto nežiada jej opravu ani doplnenie“.

Nesprávnosť tejto zápisnice v priebehu celého trestného stíhania obvinený žiadnym spôsobom ani prostredníctvom obhajcu nenamietal, a to v prípravnom konaní ani v rámci jeho ďalšieho výsluchu z 10. septembra 2019, na ktorom bol prítomný jeho obhajca Mgr. Juraj Šimuny, ani v rámci väzobného výsluchu vykonaného sudkyňou pre prípravné konanie Okresného súdu Námestovo 28. júla 2019, na ktorom obvinený vypovedal v slovenskom jazyku, po jeho vyjadrení k poučeniam spôsobom: „Poučeniu som porozumel a nežiadam ho bližšie vysvetliť“ ani v rámci úkonu oboznámenia sa s výsledkami vyšetrovania pri skončení vyšetrovania z 31. októbra 2019, o ktorom boli obvinený a jeho obhajca Mgr. Juraj Šimuny riadne upovedomení (obvinený 18. októbra 2019 a obhajca 22. októbra 2019), na ktorom boli obaja prítomní, kde zo záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu (č. l. 423), nad rámec návrhov na doplnenie vyšetrovania, akékoľvek námietky proti procesným úkonom - a teda ani proti nezabezpečeniu tlmočníka a/alebo prekladateľa na preklad písomností - obvinený sám ani prostredníctvom obhajcu nevzniesol.

Vôbec prvou požiadavkou v súvislosti s tvrdením o nedostatočnom ovládaní slovenského jazyka vzniesol obvinený až po podaní obžaloby, teda v súdnom konaní, konkrétne na hlavnom pojednávaní konanom 28. apríla 2020 (č. l. 557 a 558), ktoré sa konalo v prítomnosti obvineného a jeho obhajcu Mgr. Juraja

Šimunyho.

Ako vyplýva zo str. 2 zápisnice o tomto hlavnom pojednávaní, po vyjadrení obhajcu obvineného o tom, že nemá námietky voči tomu, aby sa vykonalo hlavné pojednávanie, obvinený (v danom štádiu obžalovaný) uviedol: „Mám námietky voči tomu, aby sa vykonalo hlavné pojednávanie, a to z dôvodu, že neovládam slovenský jazyk až takým spôsobom, aby som rozumel všetkému čo tu bude povedané, síce som uvádzal, že slovenskému jazyku rozumiem, ale žiadam, aby mi tlmočník bol ustanovený. Žiadam tlmočníka z albánskeho jazyka do slovenčiny“.

Mám vedomosť, že na Slovensku sú tlmočníci z albánskeho jazyka do slovenského jazyka, poprípade môžem aj oznámiť meno tlmočníka priamo do zápisnice. Ja som nežiadal tlmočníka počas vyšetrovania, pretože ja som sa zo začiatku ani nevyjadroval ku skutku“.

Na otázku samosudkyne, či ovláda aj iný ako albánsky jazyk, keďže v rámci prerušenia hlavného pojednávania bolo zistené, že momentálne nie je nikto zapísaný v zozname tlmočníkov a prekladateľov na území Slovenskej republiky pre albánsky jazyk, obvinený uviedol: „Ovládam aj iné jazyky, ale nie až tak, aby som sa mohol dohovoriť v celom rozsahu, žiadam tlmočníka z albánskeho jazyka, môžem poskytnúť aj meno a priezvisko. Písomne súdu doručím a oznámim osoby, o ktorých viem, že takéto služby poskytujú. Poznám len ich mená, ale nie priezviská“.

Procesnou reakciou súdu I. stupňa (samosudkyne) na toto vyjadrenie obvineného bolo odročenie hlavného pojednávania na 4. júna 2020 za účelom ustanovenia a predvolania tlmočníka z albánskeho jazyka.

V ďalšom procesnom postupe bola opatrením vyššieho súdneho úradníka z 28. apríla 2020 pribratá tlmočníčka zo slovenského jazyka do albánskeho jazyka K. F., kde išlo o tzv. tlmočníčku na sľub (ňou podpísaný sľub je obsahom spisu - č. 1577).

Termín hlavného pojednávania určený na 4. júna 2020 bol pre ospravedlnenú neprítomnosť tlmočníčky odročený na ďalší termín určený na 3. júla 2020.

Táto tlmočníčka v ďalšom priebehu konania bola prítomná tak pri väzobnom výsluchu, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby dňa 24. júna 2020, aj na termínoch hlavného pojednávania konaných 3. a 6. júla 2020, na ktorých bolo vykonané celé dokazovanie, vo výsledku s vyhlásením rozsudku dňa 6. júla 2020.

O odvolaniach obvineného aj prokurátora proti tomuto rozsudku rozhodoval odvolací súd na verejnom zasadnutí, pričom termín určený na 1. októbra 2020 bol odročený z dôvodu neprítomnosti tlmočníčky K. F., na prítomnosti ktorej obvinený trval, pričom následne bolo verejné zasadnutie vykonané už v prítomnosti uvedenej tlmočníčky (ktorá zložila sľub na verejnom zasadnutí, v spise sa nachádzajúci na č. l. 670) dňa 7. októbra 2020, na ktorom bol vyhlásený (napadnutý) rozsudok odvolacieho súdu.

Následne predseda senátu odvolacieho súdu listom z 13. novembra 2020 požiadal K. F. aj o preklad rozsudku odvolacieho súdu, ktorý ňou napokon nebol vyhotovený pre osobné dôvody, ktoré oznámila súdu, a ktoré jej podľa jej vyjadrenia bránili vyhotoviť požadovaný preklad, po čom predseda senátu - po zabezpečení si výpisu z evidencie cudzincov s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky, z ktorého vyplynulo, že obvinený má macedónsku národnosť (čo je napokon v súlade aj s jeho vyjadrením z prípravného konania - vid' vyššie v texte) - opatrením z 30. apríla 2021 pribral prekladateľku zo slovenského do macedónskeho jazyka Ing. T. X. (č. l. 748 a 749), ktorá vyhotovila preklad rozsudku do macedónčiny.

O tejto skutočnosti bol obvinený informovaný aj listom predsedu senátu odvolacieho súdu z 30. marca 2021, s ktorým bol súčasne obvinenému doručovaný aj rozsudok odvolacieho súdu v slovenskom jazyku s dorúčením rozsudku 12. apríla 2021 a následne rozsudok odvolacieho súdu aj s prekladom bol obvinenému doručený 31. mája 2021.

Pokiaľ bol v tomto liste obvinený okrem iného poučený aj o práve vzdať sa prekladu, na tento list obvinený žiadnym spôsobom nereagoval.

* * *

S poukazom na vyššie uvedené, reagujúc na dovoláciu argumentáciu obvineného, dovolací súd konštatuje, že obvinený ihneď po vznesení obvinenia v rámci prvého výsluchu ako obvineného bol riadne poučený aj o práve vypovedať v konaní v jazyku, ktorému rozumie, pričom obvinený jasným a zrozumiteľným prejavom vôle zdokumentovaným v zápisnici o jeho výsluchu z 25. júla 2019 sa vzdal svojich práv uvedených v § 28 Trestného poriadku. Dôvod na pribratie tlmočníka tak od tohto momentu až do vyhlásenia na hlavnom pojednávaní z 28. apríla 2020 neexistoval, a teda orgány činné v trestnom konaní (v štádiu prípravného konania) ani súd až do uvedeného vyhlásenia obvineného, ktorým požiadal o tlmočníka, neexistoval.

Vo vzťahu k právu obvineného na preklad písomností uvedených v § 28 ods. 4 Trestného poriadku, obvinený sa v rámci výsluchu z prípravného konania z 25. júla 2019 výslovne vzdal aj práva na preklad týchto písomností, keď zo zápisnice o tomto výsluchu vyplýva, že o tomto práve bol riadne poučený, po čom vyslovne uviedol, že nežiada prekladateľa na preloženie žiadnych dokumentov s vyjadrením, že slovenčinu veľmi dobre ovláda a všetkému po slovensky rozumie, čo je dostatočne jasný a zrozumiteľný spôsob vzdania sa práva na preklad písomností uvedených v označenom zákonom ustanovení.

V ďalšom priebehu konania, pokiaľ aj na hlavnom pojednávaní 28. apríla 2020 vyhlásil, že žiada tlmočníka, žiadnym spôsobom s tým nespojil požiadavku na preklad písomností uvedených v § 28 ods. 4 Trestného poriadku - kde ide o samostatné, obsahom neprepojené, resp. sa neprelnajúce práva, ktoré je preto potrebné diferencovať - a takúto požiadavku (na preklad akýchkoľvek písomností) v ďalšom priebehu súdneho konania, prvostupňového ani odvolacieho, nevzniesol, v dôsledku čoho platil právny stav vzdania sa práva prekladu vyjadrený už pri jeho výsluchu z prípravného konania z 25. júla 2019.

Z § 28 Trestného poriadku ani iných jeho ustanovení pritom nevyplyva povinnosť pri každom jednotlivom úkone osobu, ktorej sa úkon týka, vždy znova osobitne poučovať o práve na tlmočníka alebo prekladateľa - a to ani u osoby, ktorá nie je občan Slovenskej republiky, ak už v predchádzajúcom postupe v konaní o týchto právach bola riadne poučená a výslovne uviedla, že ovláda procesný jazyk - pokiaľ taká potreba nevyplynie z individuálnych okolností tohto úkonu a prejavov obvineného, pričom ani fakt vyhlásenia obvineného (zrazu) na hlavnom pojednávaní, že žiada tlmočníka (hoci v prípravnom konaní ho nežiadal) nemožno bez ďalšieho hodnotiť ani ako akúsi (súčasne vznesenú) implicitnú požiadavku (aj) na preklad listín, resp. rozhodnutí, ktorého sa už skôr vzdal.

V dôsledku všetkých týchto skutočností dovolací súd konštatuje, že počas celého trestného stíhania nevznikla (neexistovala) zákonná povinnosť:

- orgánom činným v trestnom konaní zabezpečiť pre obvineného preklad uznesenia o vznesení obvinenia,
 - sudkyňi pre prípravné konanie zabezpečiť preklad uznesenia o vzatí obvineného do väzby,
 - prokurátorovi povinnosť zabezpečiť preklad obžaloby,
 - súdu I. stupňa zabezpečiť preklad prvostupňového rozsudku,
 - ani odvolaciemu súdu zabezpečiť preklad rozsudku odvolacieho súdu,
- a to do akéhokoľvek iného jazyka.

Na podklade uvedeného potom celkom absentuje relevancia toho, že predseda senátu odvolacieho súdu sa ex offio rozhodol zabezpečiť obvinenému preklad rozsudku odvolacieho súdu do albánskeho jazyka, pretože z pohľadu posúdenia zachovania procesných práv obvineného je podstatným, že predseda senátu odvolacieho súdu takúto povinnosť nemal, a preto aj ak konal uvedeným spôsobom, nemohol akýmkoľvek negatívnym spôsobom zasiahnuť do obhajobných práv obvineného. Jeho procesné úsilie o zabezpečenie takého prekladu - primárne do albánčiny, a následne, po zistení nemožnosti zabezpečenia prekladateľa z albánčiny, do macedónčiny - tak možno hodnotiť vo vzťahu k obvinenému nanajvýš za

ústretové, avšak procesne zbytočné, v každom prípade však neukracujúce obvineného na akýkoľvek jeho právach.

V nadväznosti na to sú potom irelevantné aj okolnosti, pre ktoré nebolo možné zabezpečiť obvinenému preklad tohto rozhodnutia do albánskeho jazyka [primárne pre absenciu tlmočníkov a prekladateľov do tohto jazyka, a sekundárne v dôsledku toho, že pôvodne pribratá tlmočnica (na sľub) oznámila nemožnosť vyhotovenia takeého prekladu z osobných dôvodov.

Z tohto pohľadu potom finálne zabezpečenie prekladu odvolacieho rozsudku do macedónskeho jazyka na obvineného nemalo akýkoľvek negatívny materiálny účinok (dopad), keďže obvinenému neprináležalo ani právo prekladu do albánskeho jazyka, k čomu už len marginálne možno dodať, že aj pokiaľ predseda senátu odvolacieho súdu pristúpil k zabezpečeniu obvinenému prekladu do macedónskeho jazyka, voľba práve tohto jazyka, po nedostupnosti akýchkoľvek prekladateľov do albánskeho jazyka, bola racionálna najmä s ohľadom na vyjadrenie samého obvineného už v prípravnom konaní, že jeho rodným jazykom je jazyk macedónsky, čomu korešpondovalo aj zistenie - z lustrácie evidencie cudzincov s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky - že obvinený je macedónskej národnosti.

Odhliadnuc od uvedeného však podstatným v otázke práva na preklad akýchkoľvek písomností, u ktorých sa podľa § 28 ods. 4 veta druhá Trestného poriadku preklad vyžaduje, okrem prípadu, že sa tohto práva obvinený výslovne vzdá, že obvinený sa tohto práva po riadnom zákonnom poučení už v prípravnom konaní právne účinným spôsobom vzdal, pričom v ďalšom priebehu trestného stíhania si toto právo pri žiadnom úkone, resp. vo vzťahu k žiadnemu rozhodnutiu alebo inej písomnosti neuplatnil.

Dovolacia argumentácia obvineného tak trpí vyššie uvedenými nedostatkami, pre ktoré ju nemožno akceptovať, k čomu dovolací súd len dodáva, že „právo praje bdelím“, čo vyjadruje - popri povinnostiach orgánov činných v trestnom konaní a súdov na strane jednej - aj zodpovednosť obvineného za spôsob vlastnej obrany a procesnej aktivity vo vzťahu k ochrane vlastných práv v tom zmysle, že pokiaľ už počas trestného stíhania obvinený na ochranu vlastných práv procesnými prostriedkami zverenými mu Trestným poriadkom rezignuje, a tieto práva včas a efektívne nevyužíva, jeho právna možnosť až následne (dodatočne) po skončení trestného stíhania sa úspešne týchto práv domáhať, je významne obmedzená, čo sa prejavilo aj v tomto posudzovanom prípade.

Dovolať sa svojou argumentáciou v podstate snažil vlastnú procesnú pasivitu, resp. rezignáciu na uplatnenie vlastných procesných práv (ktorých využitie mu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov bolo riadne umožnené) preniesť na orgány činné v trestnom konaní a konajúce súdy, na argumentačnom podklade o nevytvorení mu reálnej možnosti (procesného rámca) realizácie jeho práva na obhajobu.

Dovolací súd však naopak konštatuje vo vzťahu k právu obvineného obhajovať sa aj v materinskom jazyku, resp. jazyku, ktorému rozumie, že tak orgány činné v trestnom konaní aj súdy oboch inštancií v tejto trestnej veci obvinenému vytvorili reálny procesný rámec pre jeho obranu, a to aj v zmysle možnosti komunikovať v jazyku, ktorému rozumie, čo napokon sčasti využil pokiaľ ide o uplatnenie práva na tlmočenie priebehu hlavného pojednávania do albánskeho jazyka v štádiu súdneho konania, a pokiaľ sa obvinený práva prekladu ním namietaných procesných úkonov a rozhodnutí vzdal, urobil tak (bez dôvodnej pochybnosti) po riadnom poučení o týchto jeho právach, ku ktorým prejavil vôľu nevyužiť ich (vzdať sa ich) spôsobom slobodným, určitým, vážnym a zrozumiteľným.

Na podklade tejto argumentácie dovolací súd konštatuje, že chybami dovolaťom vytýkanými nebol naplnený ani ním uplatnený dovolací dôvod, ani iný dovolací dôvod inak obvineným uplatniteľný, pod ktorý by ním vytýkané chyby pri správnej subsumpcii mohli byť podradené, a preto z dôvodu, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, dovolanie obvineného uznesením na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Toto uznesenie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.